

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG LEGFELSŐBB BÍRÓSÁGA

Bfv.II.538/2008/5. szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága Budapesten, a 2009. év január hó 8. napján tartott nyilvános ülésen meghozta a következő

í t é l e t e t :

A halálos közúti baleset gondatlan okozásának vétsége és más bűncselekmény miatt a terhelt ellen folyamatban levő ügyben a terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítvány elbírálása során a Miskolci Városi Bíróság 9.B.4557/2005/24. számú ítéletét és a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság 1.Bf.22/2007/9. számú ítéletét megváltoztatja.

A terheltet az ellene jármű önkényes elvételének büntette miatt emelt vád alól felmenti.

A halmazati büntetésre utalást mellőzi.

Egyebekben a Miskolci Városi Bíróság 9.B.4557/2005/24. számú és a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság 1.Bf.22/2007/9. számú ítéletét hatályában fenntartja.

Az ítélet ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

I. A Miskolci Városi Bíróság a 2006. november hó 21. napján kihirdetett 9.B.4557/2005/24. számú ítéletével a terheltet bűnösnek mondta ki halálos közúti baleset gondatlan okozásának vétségében és jármű önkényes elvételének büntetésében. Ezért őt halmazati büntetésül 1 év 6 hónap fogházbüntetésre és 2 év 6 hónap közúti járművezetéstől eltiltásra ítélte. Az eltiltás időtartamába a vezetői engedély leadásától eltelt időt beszámítani rendelte, és kötelezte a terheltet a felmerült bűnügyi költségek viselésére.

A megállapított tényállás lényege a következő:

Az 1977-ben született terhelt 1996. óta rendelkezik "B" és "C" kategóriára érvényes vezetői engedéllyel. Azóta több százezer km-t vezetett, büntetlen előéletű.

A terhelt egy vállalkozó alkalmazásában állt és a munkáltatója tulajdonában álló MAN típusú tehergépkocsival egy bánya területén végzett szállítási munkát. Tudta, hogy a forgalomból ideiglenesen kivont tehergépkocsival a telephelyet, a munkaterületét nem hagyhatja el, azzal közúton nem közlekedhet.

A fentiek ellenére a terhelt a jármű meghibásodását követően, a jármű megjavítása végett, a munkavégzés céljából rábízott négytengelyes bánya tehergépkocsit a munkáltatója, a tulajdonos, valamint a munkavezető tudta és engedélye nélkül elvitte, és azzal a közúti forgalomban közlekedett. A terhelt úti célja A szerencsi telephelye lett volna, ott kívánta megjavítani a járművet.

A terhelt 10 óra 25 perc körüli időben, lakott területen kívül, a 3615. számú közúton közlekedett, ahol a megengedett legnagyobb sebesség 90 km/h volt. A kétirányú forgalmú úton irányonként egy-egy forgalmi sáv, jól látható terelővonal, illetve záróvonal van. A 6,6 méter szélességű és a haladási irányát tekintve enyhén balra ívelésű úttesten egy járműsorban közlekedett a terhelt.

A járműsor kb. 70 km/h sebességgel haladt, amikor terhelt az előtte haladó kisteherautó előzését határozta el és ezért áttért a bal oldali forgalmi sávba. Az előzés közben észlelte a szemből érkező, a sértett által vezetett személygépkocsit, ezért fékezést határozott el. Kb. 53-57 km/h sebességnél a járműtől féknyom jelent meg, majd a terhelt kitérés céljából balra kormányzott. Ennek ellenére az út 9 km 600 méteres szelvényében kb. 36-37 km/h sebességgel frontálisan ütközött az útról balra lehaladó helyzetben szemből érkező személygépkocsival. A személygépkocsi vezetője a terhelt előzési manővere miatt a korábbi 75-80 km/h sebességéről blokkolva fékezve, majd a fékerőt csökkentve, kitérésként az árok felé kormányozva haladt, miközben sebessége 17-22 km/h-ra csökkent. Az ütközéskor az úttest bal szélétől az árok felé 1,7 méterre volt.

A baleset előtt a személygépkocsi tompított világítása és a gépkocsivezető biztonsági öve be volt kapcsolva.

A sértetti jármű 75-80 km/h sebességhez tartozó vészfékezési féktávolsága 50-62 méter, míg a lassító fékezés féktávolsága 86-100 méter közé tehető. Amikor a terhelt megkezdte a bal oldali forgalmi sávba való áthúzódatást, akkor a sértetti jármű az ütközési hely előtt még kb. 120 méterre, a terhelttől legalább 240 méternyi távolságban járt. Ahhoz, hogy a kihúzódatás megkezdésétől (csak 60 km/h sebességgel haladó előzendő gépkocsit feltételezve) a 90 km/h (megengedett) sebességgel szemből érkező gépkocsi zavarása nélkül

is befejezhető legyen az előzés, ahhoz 520 méter távolságon kellett volna a terheltnek az útszakaszt belátnia, ilyen távolság azonban nem állt a rendelkezésére.

A MAN tehergépkocsi a biztonságos közúti közlekedésre nem volt alkalmas, műszaki hiányosságai azonban nem voltak olyan mértékűek, amelyek a közlekedését megakadályozták volna. Azok a közúti balesetben nem játszottak szerepet.

A sértett a baleset során olyan súlyos, életveszélyes sérüléseket szenvedett el, hogy a kórházba szállítását követően elhunyt.

A sértett halála erőszakos úton, nyílt, igen durva, darabos homloktájéki koponyatető és alaptörés, keményburok alatti és lágyburki vérzés, agyroncsolódás, többszörös arckoponyatörés, agyvizenyő, agybeékelődés következtében kialakult keringési és légzési elégtelenség miatt állt be.

A helyszínre érkezéskor a sértett az autóban volt beszorult, eszméletlen állapotban. Onnan őt a tűzoltók és a mentők emelték ki.

A sértett sérüléseit a helyszínen megfelelően ellátták, majd ezután szakintézeti ellátásban részesült. Sérüléseit az elvégzett vizsgálatokkal időben felismerték, állapotának megfelelő célszerű és szakszerű gyógykezelésben részesítették, azonban az elszenvedett életveszélyes sérülések miatt élete ennek ellenére nem volt megmenthető.

A személygépkocsinál műszaki hiba nem volt. A balesetkor sem a terhelt, sem a sértett nem állt alkoholos befolyásoltság alatt.

A bíróság vizsgálta, hogy a személygépkocsi haladási irányából volt-e sebességkorlátozás, figyelemmel arra, hogy a megyei közútkezelő kht. tájékoztatása szerint a sértett haladási irányából 60 km/h sebességkorlátozás tábla került kihelyezésre.

A bíróság e kérdésben tanúként meghallgatta a rendőrség helyszínelőit, akik előadták, hogy bejárták a baleseti helyszínt, de ilyen táblára nem emlékeznek és így írták le a helyszínt a helyszíni szemle jegyzőkönyvében is. Erről a bíróság az iratoknál elfekvő fényképfelvételek, valamint az általa tartott helyszíni tárgyaláson megtartott bizonyítási kísérlet és szemle alapján személyesen is meggyőződött. Ezért tényként állapította meg, hogy a balesetkor a személygépkocsi haladási irányából nem volt kihelyezve sebességkorlátozó jelzőtábla, egyéb veszély vagy úthibák, illetve padkahiába kiegészítő tábla sem.

Az elsőfokú bíróság szerint a terhelt megszegte a KRESZ 34. §-a (1) bekezdésének a) pontját, amely szerint előzni abban az esetben

szabad, ha az előzés céljából igénybe venni kívánt forgalmi sáv olyan távolságban szabad, hogy - figyelemmel az előzni kívánó és a megelőzendő jármű sebessége közötti különbségre - az előzés a szembejövő forgalmát nem zavarja. Tekintve, hogy az előzés biztonságos végrehajtásához nem állt elegendő távolság a terhelt rendelkezésére, így a szemből érkező személygépkocsi szabályos közlekedése mellett is bekövetkezett a baleset.

A bíróság a sértetti jármű vezetőjének a veszélyhelyzetben elhatározott vészfékezését indokoltnak és életszerűnek látta. Indokolt és kellő alappal magyarázható, hogy a sértett elhárító cselekvésként a jobbra kormányzást, a kitérést választotta, noha amennyiben csak fékezve halad és a forgalmi sávjából nem tér el, akkor az ütközés elmaradhatott volna. A sértettnek nem róható fel, hogy ebben a terhelt által létrehozott konkrét veszélyhelyzetben nem az elhárítás legcélszerűbb módját választotta, hiszen nem volt előrelátható számára a terhelt baleset-elhárítás körében tett cselekvése sem.

Ugyanez irányadó a másik oldalról is. Amennyiben a terhelt sem balra térést választ a bal oldali forgalmi sávban való haladása során, hanem fékezve tovább halad, akkor a sértett jármű jobbra térése eredményezhette volna a baleset elmaradását.

E tényállás alapján az elsőfokú bíróság a terhelt cselekményeit a Btk. 187. §-ának (1) bekezdésében meghatározott, a (2) bekezdésének b) pontja szerint minősülő és büntetendő halálos közúti baleset gondatlan okozása vétségének, valamint a Btk. 327. §-ának (1) bekezdésében meghatározott és a szerint büntetendő jármű önkényes elvétele büntetettének minősítette.

A tényállás téves megállapítása miatt részben felmentés és enyhítés érdekében bejelentett védelmi fellebbezések folytán másodfokon eljáró Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság a 2007. szeptember hó 10. és november hó 12. napján tartott nyilvános fellebbezési tárgyalás alapján meghozott és az utóbbi napon kihirdetett 1.Bf.22/2007/9. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét a büntetés kiszabására vonatkozó részében megváltoztatta, és a főbüntetés tartamát 1 évre leszállította. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

A másodfokú bíróság az általa felvett bizonyítás eredményeként tényként állapította meg, hogy a MAN tehergépkocsi hidraulikai meghibásodásának a kijavítása a helyszínen is kivitelezhető lett volna, sőt ez célszerűbbnek is mutatkozott, mint a trélerrel történő műhelybe szállítása.

A Btk. 327. §-a (1) bekezdésének II. fordulata az valósítja meg, aki a rábízott járművet jogtalanul használja. E bűncselekmény

elkövetési magatartása a jogtalan használat. A jogtalanság azt fejezi ki, hogy az elkövetési magatartás tanúsítására a jogosult nem adott az elkövetőnek felhatalmazást. Az elsőfokú bíróság a bizonyítékok mérlegelését követően helyezkedett arra az álláspontra, hogy a terhelt sem a munkáltatójától, sem a művezetőtől nem kapott engedélyt a bányauzem tehergépkocsival történő elhagyására, így a törvényi tényállási elemek megvalósultak.

A terheltnek tudomása volt a tehergépkocsi forgalomból történt kivonásáról, ezért a járművet a rendeltetési helyéről, vagyis a bánya területéről még akkor sem vihette volna el, ha esetlegesen ilyen tartalmú utasítást kap. Ezért a másodfokú bíróság nem találta alaposnak a védelmi fellebbezést, amely szerint a terhelt kizárólag a munkáltatója érdekében hagyta el a bánya területét, így a jármű nem került ki a munkáltató érdekköréből, továbbá a terhelt a rendeltetésszerű használat kereteit sem lépte túl.

A másodfokú bíróság nem találta alaposnak a védelmi fellebbezéseket abban a részében sem, hogy a sértett is közrehatott a baleset bekövetkezésében. Az előzés megkezdésekor terheltnek nem állt a rendelkezésére az előzés biztonságos befejezéséhez elegendő belátható útszakasz, ezért a bekövetkezett baleset a terhelt terhére megállapított KRESZ szabályszegéssel állt kizárólagos ok-okozati összefüggésben.

A sértett vonatkozásában a balesettel okozati összefüggésben álló szabályszegés nem volt kimutatható.

A másodfokú bíróság mindezekre figyelemmel megállapította, hogy a cselekmények minősítése törvényes azzal a pontosítással, hogy a jármű önkényes elvételének büntette a Btk. 327. §-a (1) bekezdésének a II. fordulata szerint minősül.

A nagyszámú enyhítő körülményre figyelemmel a másodfokú bíróság lehetőséget látott a főbüntetés enyhítésére és egyidejűleg rögzítette, hogy az eggyel enyhébb szabadságvesztés végrehajtási fokozat megállapítása a Btk. 45. §-ának a (2) bekezdésén alapszik.

II. A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a terhelt nyújtott be védője útján felülvizsgálati indítványt - a Be. 416. §-a (1) bekezdésének a) pontja alapján - arra hivatkozással, hogy a terhelt büntetőjogi felelősségének a megállapítására a jármű önkényes elvételének büntetében a büntető anyagi jog szabályainak a megsértésével került sor, ezért a terheltet e bűncselekmény vádja alól fel kell menteni. A fennmaradó halálos közúti baleset gondatlan okozásának vétsége miatt pedig - figyelemmel a sértett

közrehatására is - a kiszabott szabadságvesztés végrehajtásának a felfüggesztése indokolt.

Indítványozta egyúttal a védő, hogy a felülvizsgálati indítvány elbírálásáig a Legfelsőbb Bíróság a terhelt által megkezdett büntetés végrehajtását szakítsa félbe.

Az indítvány indokai szerint a bíróságok álláspontjától eltérően a terhelt terhére sem az idegen gépi meghajtású jármű használata, sem a használat jogtalansága nem állapítható meg. A terhelt jogosult volt a gépjármű vezetésére, az azzal történő közlekedésre. Azt nem a saját érdekében vezette, mert a közúton történő közlekedésre a munkáltatója érdekében azért került sor, hogy a járművet megfelelő körülmények között megjavítsák.

A terhelt még a munkakörét sem lépte túl. A közúton történt közlekedése során is a munkaköri kötelességét teljesítette. A munkáltató érdekében történt közlekedés a használat jogtalanságát akkor is kizárja, ha azzal a terhelt a közlekedési szabályokat megsértette.

A halálos közúti baleset gondatlan okozásának vétsége kapcsán kifejtette a védő, hogy a sértett - attól függetlenül, hogy a sebességkorlátozást jelző tábla nem volt kihelyezve - megszegte a KRESZ 26. §-ának a (4) bekezdésében foglalt rendelkezést. Elsőbbségének a sérelmét a relatív gyorsajtása miatt nem észlelte kellő időben. Az előzés megkezdésekor a sértetti jármű az ütközési hely előtt kb. 120 méterre tartózkodott és a 75-80 km/h sebességére figyelemmel 86-100 méteren belül, tehát az ütközési pont előtt lassító fékezéssel is megállhatott volna. Valójában azonban az út vonalvezetése és a környezeti viszonyok miatt jutott abba a helyzetbe, hogy a veszélyhelyzet elhárítási folyamatát nem a 80-100 méteres féktávolságról, hanem csak az ütközési ponttól 55 méterre kezdte meg. Önmagában a sebességkorlátozó tábla hiánya nem ad felmentést a KRESZ 26. §-ának (4) bekezdésében foglalt szabály megtartásának a kötelezettsége alól. A kanyarív kijáratí szakaszán a sértett meglévő aktuális sebessége túlzott volt ahhoz, hogy a jobbra történt el kormányzás mellett a baleset elmaradjon. A sértett elhárító magatartásának az eredménytelensége kizárólag a sértett által helytelenül megválasztott sebesség következménye, ezért a baleset bekövetkezésében a sértett szabályszegése is közrehatott.

A Legfőbb Ügyészség a BF.1561/2008. számú írásbeli nyilatkozatában a felülvizsgálati indítványt részben a törvényben kizártnak, részben pedig alaptalannak tartotta. Álláspontja szerint a sértetti közrehatás esetleges megállapítása és annak megítélése részben a tényállás, részben a büntetés kiszabása körébe tartozik, amelyek utólagos vizsgálatára a felülvizsgálati eljárásban nem kerülhet sor.

A védőnek a jármű önkényes elvétele büntettségével összefüggésben kifejtett álláspontja pedig alaptalan. A terhelt tudta, hogy a forgalomból ideiglenesen kivont tehergépkocsival a telephelyet, a munkaterületét nem hagyhatja el, és közúton nem közlekedhet. Ennek ellenére a jármű meghibásodását követően, annak megjavítása végett, a munkavégzés céljából rábízott bányatehergépkocsit a tulajdonos munkáltató és a munkavezető tudta és engedélye nélkül vitte el és azzal a közúti forgalomban közlekedett. Úti célja a tulajdonos szerencsi telephelye lett volna, ott kívánta megjavítani a gépjárművet.

A terhelt ezzel a jármű jogos használatára vonatkozó megbízás, felhatalmazás kereteit lényegesen túllépte. Cselekménye sértette a jármű önkényes elvétele büncselekményének a védett jogi tárgyát, a vagyoni viszonyok fennálló rendjét, és ezen belül sérelmet szenvedett a tulajdonosnak a zavartalan használatához fűződő joga. A terhelt cselekménye tényállásszerű, mert a jogtalan használat megvalósult. Ebből a szempontból nincs jelentősége annak, hogy a biztonságosabb javítás érdekében éppen a tulajdonos érdekeire hivatkozással kívánta a járművet egy másik telephelyen megjavíttatni.

Hasonlóan a BH 1984/140. szám alatt közzétett döntéshez, a terhelt a sértett által a gépkocsi használatára adott megbízástól lényeges mértékben eltért, s e tevékenysége során a gépkocsit jogtalanul használta.

A bíróságok mindkét cselekmény vonatkozásában helyesen következtettek a terhelt bűnösségére, a minősítés és a kiszabott büntetés is törvényes. Ezért a Legfőbb Ügyészség azt indítványozta, hogy a Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati indítványnak ne adjon helyt és a megtámadott határozatokat a hatályában tartsa fenn.

A Legfelsőbb Bíróság a Be. 420. §-ának (1) bekezdése és a Be. 424. §-ának (1) bekezdése alapján nyilvános ülést tartott, amelyen a védő a felülvizsgálati indítványát fenntartotta. Becsatolta a BM Gépjármű-nyilvántartó Osztályának az igazolását arról, hogy a MAN tehergépkocsi ismét fogalomba helyezésre került, s így a vádbeli alkalommal jogszerűen vett részt azzal a terhelt a közúti forgalomban.

A legfőbb ügyész képviselője az írásbeli nyilatkozatával egyező indítványt tett.

A terhelt a nyilvános ülésen előadta, hogy autószerelő is, és a hidraulikus cső javítását nem lehetett a helyszínen megoldani. Két nappal korábban a javításhoz nem volt szükség arra, hogy gépkocsit

is műhelybe vigye, és akkor személygépkocsival valóban csak a meghibásodott alkatrészt szállította el.

Időközben a jogerősen kiszabott büntetéséből nyolc hónap letöltését követően feltételes szabadságra bocsátották.

III. A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott határozatot az abban rögzített tényállás alapul vétele mellett, a felülvizsgálati indítványban megjelölt - a Be. 416. § (1) bekezdés a) pontjában meghatározott - okból, valamint - a Be. 416. §-a (1) bekezdésének c) pontjában írt eljárásjogi felülvizsgálati okok tekintetében - hivatalból [Be. 423. § (4)-(5) bek.] bírálta felül.

Ennek során a felülvizsgálati indítványt részben alaposnak.

1.

A jármű önkényes elvételének büntette

A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati indítvány érveivel egyetértésben törvénysértőnek találta a bűnösség megállapítását a Btk. 327. §-a (1) bekezdésének a II. fordulata szerinti jármű önkényes elvételének büntetében.

A Btk. 327. §-ának (1) bekezdése szerint, aki idegen gépi meghajtású járművet mástól azért vesz el, hogy jogtalanul használja, vagy az így elvett, illetve a rábízott ilyen járművet használja jogtalanul, büntetett követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

A jármű önkényes elvételének büntette vagyon elleni bűncselekmény, amely a tulajdonost megillető jogok védelmére szolgál.

A Ptk. 99. §-a szerint a tulajdonos jogosult a dolgot használni, a rendelkezési joga keretében pedig - a Ptk. 112. §-ának (1) bekezdésére is figyelemmel - megilleti az a jog, hogy a dolog birtokát, használatát vagy hasznai szedésének jogát másnak átengedje.

A Btk. 327. §-ának (1) bekezdésében meghatározott jármű önkényes elvételének büntette a gépi meghajtású jármű tulajdonosának a dolog zavartalan használatához és a dologgal való rendelkezéséhez fűződő jogának a védelmére szolgál. Az elkövető a jármű önkényes elvételével a gépi meghajtású jármű tulajdonosát a használati jogának gyakorlásában időlegesen akadályozza. (Ezt juttatja kifejezésre e törvényhelyhez fűzött miniszteri indokolás is.)

A tulajdonos a gépi meghajtású járművének a használatában - értelemszerűen nem vizsgálva itt a végleges megfosztást eredményező eltulajdonítást, megsemmisítést vagy megrongálást - elvileg két módon korlátozható. Vagy önmagában a jármű birtokának az elvonásával, vagy pedig - a birtok átengedése esetén - a jármű használatára vonatkozó tulajdonosi rendelkezés olyan megsértésével, amely e rendelkezését meghaladóan korlátozza a tulajdonost járműve használatában.

A rábízott idegen gépi meghajtású jármű jogtalan használatával megvalósuló jármű önkényes elvétele esetében nincs elvétel, mert a jármű jogszerűen került az elkövető birtokába. A rábízás tartalma azonban kétféle lehet attól függően, hogy kiterjed-e a jármű használatának az átengedésére is vagy nem.

A Btk. 327. §-ának (1) bekezdése mindkét esetre vonatkozik, amikor az utolsó fordulatában büntetni rendeli, ha az elkövető a tulajdonos által birtokába adott és rábízott bízott idegen gépi meghajtású járművet jogtalanul használja.

A bűncselekmény e fordulatában a rábízás időleges jellegű és rendszerint olyan birtokbaadást jelent, amely nem engedi meg a jármű egyidejű használatát is, hanem csupán a birtoklását (mint pl. a jármű átadása a megőrzése, szerelése, javítása, biztosítékul adása, stb. végett). Az ilyen tipikusnak tekinthető esetekben már önmagában a rábízott jármű használata megvalósítja a bűncselekmény véghezviteli magatartását. Sérti a tulajdonosnak a tulajdonjogából folyó azt a rendelkezési jogát, miszerint a tulajdonost illeti meg az a jog, hogy a dolog használatát másnak átengedje [Ptk. 112. §-ának (1) bekezdése]. A tulajdonos felhatalmazása hiányában a jármű használata jogtalannak minősül.

Ha a jármű birtokba adása mellett a tulajdonos a jármű használatára is felhatalmazást (engedélyt) ad, körültekintően kell vizsgálni, hogy a rábízástól ténylegesen eltérő használat a vizsgált bűncselekmény megállapítását eredményezi-e. A bűncselekmény megállapítására ugyanis csak akkor kerülhet sor, ha a megbízástól eltérő használat egyidejűleg korlátozza vagy akadályozza a tulajdonost a tulajdonjogából folyó jogosítványok gyakorlásában.

A korlátozás vagy az akadályozás jellemzően akkor állapítható meg, ha a birtokos a tulajdonos által meghatározott időre birtokába adott gépi meghajtású jármű használatát e határidő lejáratát követően nem juttatja vissza, hanem azt tovább használja. Ennek megfelelően foglalt állást a BH 1984/140. szám alatt közzétett döntésében is a bíróság. Ott a felelősség megállapítása azon alapult, hogy a tulajdonos maximum 20 percre, illetve két körre engedte át a gépjárműve használatát, az elkövető pedig több órára, az engedélyezettől eltérő, lényegesen nagyobb távolságra, egészen

más területre vitte el az autót, és nem is oda vezette vissza, ahonnan elhozta.

Helyesen mutatott rá az a döntés, hogy az elkövető e magatartásával megsértette a tulajdonosnak egyrészről a tulajdonjogából fakadó használati jogát, másrészről pedig az abból folyó rendelkezési jogát is, mert a terhelt gépkocsi-használata lényeges mértékben eltért a tulajdonos által adott megbízástól, engedélytől. Magatartása ténylegesen gátolta a tulajdonost a járműve használatában.

Ettől eltérően a jelen felülvizsgálattal érintett ügyben a tehergépkocsi átengedése a tulajdonos érdekében történő munkavégzésre, használatra vonatkozott. A terhelt a használatra vonatkozó megbízás időtartamát nem lépte túl. Munkaidejében használta a tehergépkocsit akkor is, amikor elhagyta a tulajdonos telephelyét. Ez a használat nem sértette a tulajdonosnak a tulajdonjogából fakadó használati jogát. Terhelt a tulajdonos rendelkezése alapján és a tulajdonos érdekében használta a gépkocsit akkor is, amikor a meghibásodására figyelemmel a javítását határozta el, és azzal a tulajdonos másik telephelyére indult. Az a körülmény, hogy közvetlen munkahelyi felettesétől erre nem kapott engedélyt, vagy az, hogy a jármű nem rendelkezett a közúti forgalomban részvételhez szükséges igazgatási jellegű feltételekkel, a tulajdonosi sérelem megítélése szempontjából közömbös. Legfeljebb munkajogi vagy közlekedési igazgatási jogkövetkezményekkel járhat.

Általában is megállapítható, hogy az idegen gépi meghajtású járműnek a tulajdonos érdekében történő használata -, ha az nem áll ellentétben a tulajdonos kifejezett rendelkezésével - a vizsgált bűncselekmény jogi tárgyát rendszerint nem sérti. Mégis fontos rögzíteni, hogy azokban az esetekben, amelyekben az elkövető a tulajdonos érdekében történő használattal ténylegesen mégis sérti a tulajdonosnak a dolog zavartalan használatához vagy a dologgal történő rendelkezéshez fűződő jogát, akkor körültekintően kell vizsgálni, hogy a Btk. 27. §-a szerint a tévedés szabályainak az alkalmazására nem kerülhet-e sor.

A használat jogtalanságának a megítélése tárgyában tehát a tulajdonos (vagy az általa erre felhatalmazott más személy) rendelkezése az irányadó. A terhelt a tulajdonos rendelkezése alapján és az ő érdekében, tehát nem jogtalanul használta a MAN tehergépkocsit. A jogtalan használat, mint tényállási elem hiányában nem valósította meg a jármű önkényes elvételének büntettét. Cselekményével nem sértette a vizsgált bűncselekmény védett jogi tárgyát és a Btk-ban meghatározott más bűncselekmény tényállását sem merítette ki. Ezért a Legfelsőbb Bíróság a Miskolci Városi Bíróság 9.B.4557/2005/24. számú ítéletét, illetve a Borsod-

Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság 1.Bf.22/2007/9. számú ítéletét - a Be. 427. §-a (1) bekezdésének a) pontja alapján - megváltoztatta és A terheltet az ellene, a Btk. 327. §-ának (1) bekezdésében meghatározott jármű önkényes elvételének büntette miatt emelt vád alól - a Be. 6. §-a (3) bekezdése a) pontjának I. fordulatára figyelemmel, a 331. §-ának (1) bekezdése alapján - felmentette.

2.

A halálos közúti baleset gondatlan okozásának vétsége

A Legfelsőbb Bíróság a Be. 423. §-ának (1) bekezdésében foglaltak értelmében, a felülvizsgálati eljárásban kötelezően irányadó jogerős ítéleti tényállás alapul vételével, a felülvizsgálati indítvány érveire figyelemmel vizsgálta, hogy - az eljáró bíróságok álláspontjától eltérően - a sértett magatartása valóban közrehatott-e a baleset bekövetkezésében. Az irányadó tényállás azonban nem tartalmaz olyan adatot, amelyből a sértetti közrehatásra lehetne következtetni, és amelyekre indítványában a védő hivatkozott. Ennél fogva -, amint arra a Legfőbb Ügyészség is helyesen utalt - a felülvizsgálati indítvány e körben a tényállást támadta, amelyre azonban e rendkívüli jogorvoslati eljárásban - a tényálláshoz kötöttség folytán - nincs törvényes lehetőség.

Következetes az ítélkezési gyakorlat abban, hogy a más által előidézett közlekedési veszélyhelyzetben az, aki a következmények elhárítása érdekében kényszerűen cselekszik, az elhárítás körében választott megoldás célszerűtlensége, sikertelensége miatt büntetőjogi felelősséggel nem tartozik. A sértett a terhelt által előidézett veszélyhelyzetben célszerűen elkormányzással és vészfékezéssel cselekedett. Ugyanezt tette az általa előidézett baleseti veszélyhelyzetben a terhelt is. Az a körülmény, hogy az egyaránt célszerű elhárítási tevékenység kizárta egymást, másrészt pedig az elhárításra vonatkozó döntéseknek megfelelő cselekvést követően további korrekcióra már nem volt lehetőség, a baleset bekövetkezéséért való oksági kapcsolatot nem érinti.

Helyesen állapították meg az eljáró bíróságok, hogy a bekövetkezett baleset oka kizárólag a terhelt már részletezett közlekedési szabályszegése volt. A sértett magatartása a bekövetkezett balesettel nem állt okozati összefüggésben, s így közreható okként sem értékelhető.

Mindezt tekintetbe véve a terhelt vád tárgyává tett cselekményének közlekedésjogi megítélése körében azt kellett megállapítani, hogy a kialakult veszélyhelyzet és a bekövetkezett baleset - eltérően a felülvizsgálati indítvány érveivel - kizárólag a terhelt közlekedési szabályszegésével áll okozati összefüggésben.

3.

A büntetés kiszabása

A terhelt és a védő - részben a bűnösségi kör szűkülésére, részben az állított sértetti közrehatásra figyelemmel - a szabadságvesztés büntetés mérséklését, illetve - akár változatlan tartamú szabadságvesztés mellett is - a főbüntetés végrehajtásának a felfüggesztését indítványozta.

A Legfelsőbb Bíróság a jogerősen kiszabott büntetés enyhítésére nem látott törvényes lehetőséget.

A terhelttel szemben a másodfokon eljáró Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság a főbüntetésül kiszabott szabadságvesztés tartamát egy évre mérsékelte. Miután a halálos közúti baleset gondatlan okozása vétségének a büntetési tétele - a Btk. 187. §-a (2) bekezdésének b) pontja szerint - egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, a bíróság a törvényi minimumban határozta meg a főbüntetés tartamát. Ennél enyhébb büntetés kiszabására legfeljebb a Btk. 87. §-ában szabályozott enyhítő rendelkezés alkalmazásával kerülhetett volna sor, amelyre az alapügyben eljáró bíróságok nem láttak törvényes lehetőséget.

Kétségtelen, hogy a felmentő rendelkezésre figyelemmel a Legfelsőbb Bíróság mérlegelheti a felülvizsgálati eljárásban, hogy a bűnösségi kör szűkülése nem indokolja-e a kiszabott szabadságvesztés végrehajtásának a felfüggesztését. E kérdés eldöntése során - hasonlóan a büntetés nemének és mértékének a megválasztásához - a büntetés törvényben meghatározott célját kellett szem előtt tartania.

A Legfelsőbb Bíróság abból indult ki, hogy a fő- és a mellékbüntetés kiszabására a törvényi keretek között került sor. E törvényes keretek között viszont már a jogalkalmazói egyéniesítés érvényesül, ezért az elsőfokú bíróság döntését már a másodfokú bíróság sem bírálhatja felül korlátlanul [lásd Be. 371. § (2) bek.].

Bár a terhelt bűnösségét az eljáró bíróságok törvénysértéssel állapították meg a jármű önkényes elvételének büntetében, e törvénysértés nem eredményezte törvénysértő büntetés kiszabását. A terhelt kirívó súlyú közlekedési szabálysértése és következményei is rendkívül súlyosak, amelyek okozásáért kizárólagos felelősséggel tartozik. Mindezek folytán a kiszabott szabadságvesztés végrehajtása feltétlenül szükséges a büntetés céljainak érvényesítése és ezen belül is a társadalom védelme, illetve a társadalom más tagjainak a hasonló cselekmények elkövetésétől való visszatartása érdekében. A büntetést enyhítő tényeket az eggyel enyhébb szabadságvesztés végrehajtási fokozat megállapításakor is

messzemenően figyelembe vették az eljáró bíróságok, ezért a Legfelsőbb Bíróság a felmentő rendelkezés mellett egyebekben helybehagyta a jogerős marasztaló döntést.

A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálatot megalapozó feltétlen (abszolút) eljárási szabálysértést nem észlelt.

A Legfelsőbb Bíróság határozata elleni fellebbezést a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a 416. §-a (4) bekezdésének a b) pontja zárja ki.

A Be. 418. §-ának (3) bekezdése szerint minden jogosult csak egy ízben nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a 416. § (1) bekezdésének e) vagy g) pontján alapul. A Be. 421. §-ának (3) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy az ugyanazon jogosult által ismételten előterjesztett, illetőleg a korábbival azonos tartalommal ismételten előterjesztett indítvány elutasítására vonatkozó határozat hozatalát a Legfelsőbb Bíróság mellőzheti.

A felülvizsgálati eljárásban a kirendelt védő díjával felmerült büntügyi költséget a Be. 429. §-ának (1) bekezdése értelmében az állam viseli.

Budapest, 2009. január 8. napján

Dr. Katona Sándor s.k. a tanács elnöke, Dr. Molnár Gábor s.k.
előadó bíró, Dr. Schäfer Annamária s.k. bíró

A kiadmány hitelével:

bírósági ügyintéző
Kné